

Przykładowy arkusz egzaminacyjny

LOGO

**EGZAMIN GIMNAZJALNY
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW
HUMANISTYCZNYCH**

ARKUSZ NR 1

Wehikułem czasu po świecie starożytnym

Czas pracy:
120 minut

**Liczba punktów
do uzyskania – 50**

Informacje

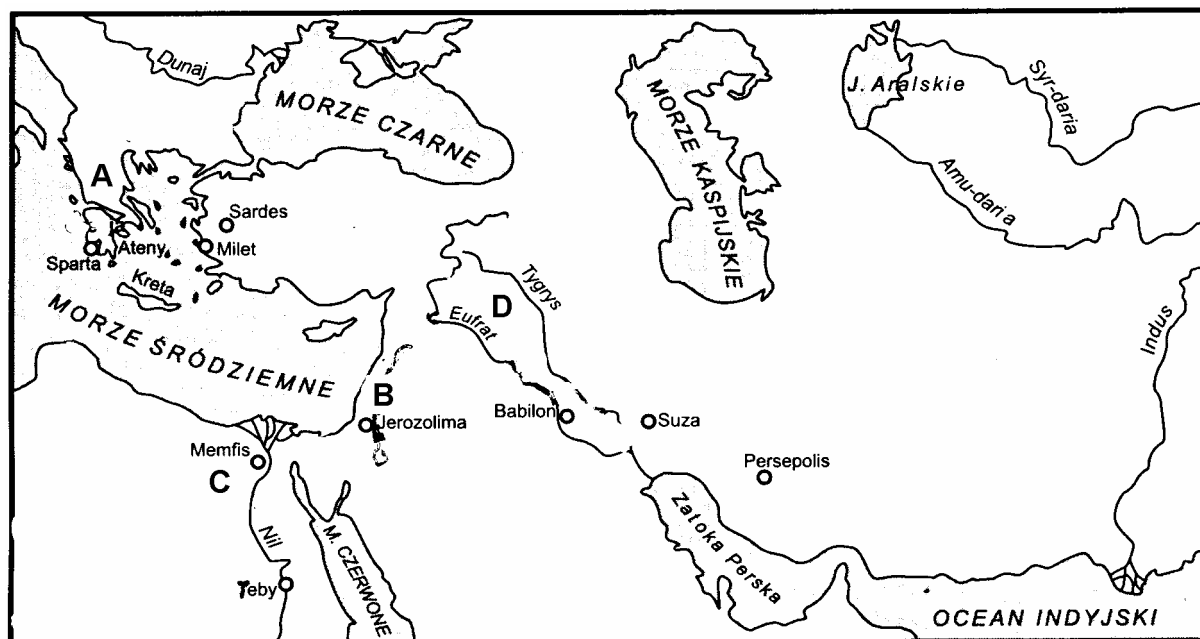
1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 11 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu komisji.
2. Czytaj bardzo uważnie wszystkie teksty, w których znajdziesz potrzebne Ci informacje. W razie potrzeby powracaj do odpowiednich fragmentów.
3. Przy każdym zadaniu została podana liczba punktów możliwych do uzyskania.
4. W każdym zadaniu zamkniętym wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Zaznacz ją długopisem w odpowiednich miejscach na karcie odpowiedzi. Pamiętaj, że na karcie nie możesz wprowadzać już żadnych zmian.
5. Odpowiedzi w zadaniach otwartych wpisz w oznaczone miejsca w arkuszu.
6. Nie używaj korektora. Gdy popełnisz błąd w zadaniach otwartych, przekreśl odpowiedź i obok napisz poprawną.
7. Po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś właściwych odpowiedzi i czy wpisałeś je w miejsca oznaczone odpowiednimi numerami.

WEHIKULEM CZASU PO ŚWIECIE STAROŻYTNYM

Dorota i Karol chodzili własnymi drogami. Koleżanki i koledzy z gimnazjum uznali ich za parę. Czy było tak naprawdę, trudno rozsądzić, jedno było niezaprzeczalne - wiązała ich ze sobą wielka tajemnica. Nie pytajcie, jak dwoje młodych ludzi, w małym miasteczku weszło w posiadanie wehikulu czasu. Faktem jest, że często urządzali razem wyprawy w czasie i przestrzeni. Dziś wybrali się w podróż po starożytnych państwach. Usadowieni wygodnie w fotelach włączyli komputer pokładowy, który wyświetlił mapę Europy i Bliskiego Wschodu. Karol na klawiaturze wystukał 2500 rok p.n.e. i wybrał Egipt.

ŹRÓDŁO A

Bliski Wschód

Zadanie 1. (0 - 1)

Na mapie oznaczono literami państwa świata starożytnego. Każdemu z państw przyporządkuj właściwą literę, zaznaczając odpowiednią rubrykę tabeli.

	A	B	C	D
1. Egipt	☐	☐	☐	☐
2. Grecja	☐	☐	☐	☐
3. Mezopotamia	☐	☐	☐	☐
4. Izrael	☐	☐	☐	☐

Zadanie 2. (0 – 1)

Państwa starożytnego Wschodu powstawały nad wielkimi rzekami, ponieważ:

- A. wykorzystanie maszyn rolniczych zapewniało wysokie plony.
- B. zastosowanie trójpolówki umożliwiało uzyskanie nadwyżki żywności.
- C. zastosowanie nawozów sztucznych pozwalało zbierać plony dwa razy do roku.
- D. funkcjonowanie administracji centralnej umożliwiało budowanie kanałów nawadniających.

Zadanie 3. (0 – 1)

Spośród wymienionych poniżej państw starożytnych zaznacz to, dla którego powstania rzeka nie miała znaczenia.

A. Egipt

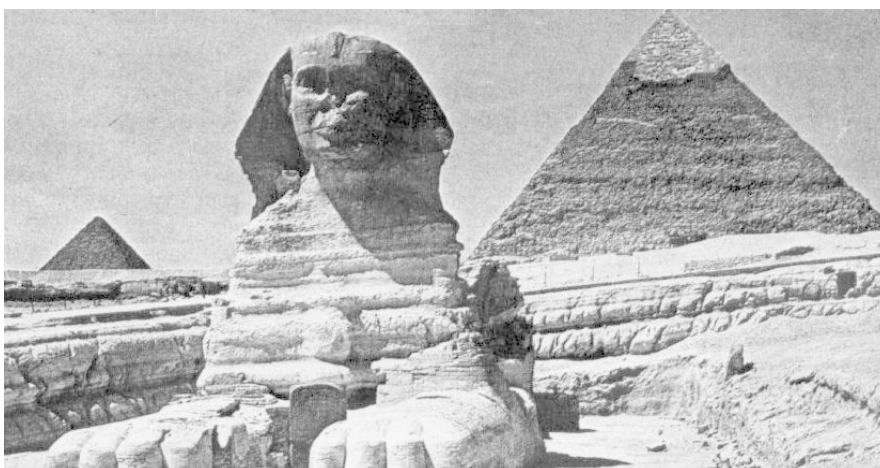
B. Grecja

C. Mezopotamia

D. Izrael

Dorota i Karol wylądowali w bajkowej dolinie wśród wspaniale zdobionych budowli. Cudowne malowidła i rzeźby przedstawiały zadziwiające postacie. Uwagę Doroty zwróciła sylwetka mężczyzny z głową sokoła, natomiast Karola zauroczył monumentalny posąg sfinksa. Dziewczyna zdziwiła się, że te postacie wyglądają inaczej niż w jej podręczniku do historii.

ŹRÓDŁO B

Encyklopedia PWN, Warszawa 1986.

Zadanie 4. (0 – 1)

Nazwij dwa dzieła starożytnych Egipcjan znajdujące się na fotografii.

Na pierwszym planie znajduje się:

A. _____

W głębi znajdują się:

B. _____

Zadanie 5. (0 – 1)

Budowle i rzeźby starożytnego Egiptu uległy zniszczeniu.

Podaj dwie przyczyny wyjaśniające to zjawisko.

A. _____

B. _____

Z głębi jednej z piramid dochodził donośny głos kapłana, który czytał „Księgę umarłych” /przewodnik dla duszy wkraczającej do świata zmarłych/.

ŹRÓDŁO C

„Nie popełniłem fałszu ani kłamstwa wobec ludzi [...] Nie czyniłem zła [...] Nie oskarżałem sługi przed panem jego, nie głodziłem nikogo [...] Nie zabijałem [...] Nie rozkazywałem drugiemu zabijać. Nie sprawiłem nikomu cierpienia [...] [...] Nie powiększałem ani nie pomniejszałem miary zbożowej. Nie skracałem dłoni, gdym mierzył nią długość. Nie powiększałem sprzedając swe towary ciężarków wagi. Nie pomniejszałem jęczyczka u wagi. Nie odbierałem mleka od ust dziecka. Nie spędzałem bydła moich sąsiadów z pastwiska [...]”

*Teksty źródłowe do nauki historii w szkole,
Nr 1, Starożytny Wschód, PZWS, Warszawa 1959.*

Zadanie 6. (0 – 2)

Na podstawie „Księgi umarłych” sformułuj własnymi słowami dwie ogólne zasady moralne, obowiązujące również w świecie współczesnym. Nie zaczynaj zdań od przeczenia.

A. _____

B. _____

Dorota z trudem oderwała spojrzenie od ścian piramid. W oddali ujrzała wstęgę Nilu i ziemię pociętą kanałami. Na polach dostrzegła pochylone sylwetki pracujących chłopów. W tym momencie przypomniała sobie słowa greckiego historyka Herodota.

Zadanie 7. (0 – 2)

Z wypowiedzi Herodota wypisz fakt i opinię.

ŹRÓDŁO D

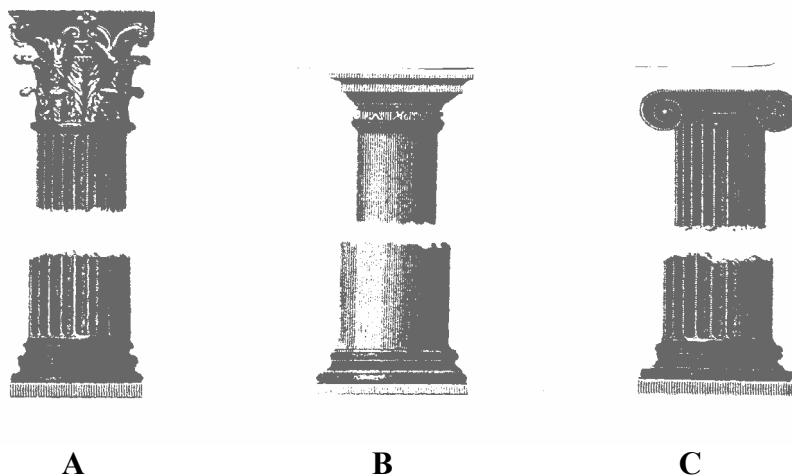
„[...] Chłop egipski nie musiał ciężko pracować ani orać bruzd pługiem, ani rozbijać skib łopata, czy trudzić się jakąś inną pracą, bo rzeka sama wylewa i nawadnia jego pole. A po nawodnieniu spływa a wtedy chłop sieje zboże, wypędza na rolę świnię, by wgniotły ziarno w ziemię, a potem czeka na żniwa. A kiedy zbierze zboże, przepędza znów przez nie świnię, a czyste ziarno zwozi do spichlerza [...]”

*Teksty źródłowe do nauki historii w szkole,
Nr 1, Starożytny Wschód, PZWS, Warszawa 1959.*

fakt:

opinia:

ŹRÓDŁO E

Przewodniki „Wiedzy i Życia”- Rzym, Warszawa 1993.

Z zadumy nad pracą egipskich chłopów wyrwał Dorotę przejmujący gwizd. Oboje z Karolem zawiśli niczym astronauta w stanie nieważkości. Maszyna przeniosła ich do starożytnych Aten i zatrzymała się na agorze. Wokół wznosiły się przedziwne budowle. Karol patrzył na pełne surowej powagi kolumny doryckie, których górna część miała kształt spłaszczonego bochenka. Z uwagą przyglądał się smukłym, gęsto żłobionym kolumnom jońskim, których głowice kojarzyły mu się z zakręconymi rogami baranami albo muszlami. Dostrzegł również przypominające liście akantu kolumny w porządku korynckim.

Zadanie 8. (0 – 1)

Wykorzystaj powyższy opis i przyporządkuj ilustracje do nazw kolumn.

	A	B	C
1. jońska	1	☐	☐
2. dorycka	2	☐	☐
3. koryncka	3	☐	☐

Skierowali się w stronę morza. W cyprysowym gaju zauważyli grupę mężczyzn, którzy słuchali z zainteresowaniem niejakiego Tukidydesa.

ŹRÓDŁO F

„[...] Nasz ustrój polityczny nie jest naśladownictwem obcych praw [...], ponieważ opiera się na większości obywateli, a nie na mniejszości. W sporach prywatnych każdy obywatel jest równy w obliczu prawa; jeśli zaś chodzi o znaczenie, to jednostkę ceni się nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na jej talent osobisty, którym się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo albo nieznanne pochodzenie nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów [...]”

*Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, Nr 2,
Starożytna Grecja, PZWS, Warszawa 1960.*

Zadanie 9. (0 – 1)

Jaki system rządów opisuje Tukidydes w przytoczonym powyżej fragmencie tekstu?

- A. teokratyczny B. autokratyczny C. demokratyczny D. oligarchiczny

Zadanie 10. (0 – 1)

Wybierz dwie zasady ustroju funkcjonującego w czasach opisywanych przez Tukidydesa i zaznacz odpowiadające im litery w karcie odpowiedzi.

- A. rządy najbogatszych B. rządy większości obywateli C. dziedziczenie władzy
D. walka z religią E. równość obywateli wobec prawa

Zadanie 11. (0 – 1)

Według Tukidydesa szacunek społeczeństwa dla jednostki w starożytnych Atenach zależał przede wszystkim od

- A. majątku
B. uzdolnień
C. urodzenia
D. protekcji

Zadanie 12. (0 – 2)

Wypełnij tabelę zestawiającą informacje o źródłach D i F.

	Źródło D	Źródło F
Autor		
Temat		

- Pozostało nam już niewiele czasu, może wybierzmy się jeszcze do Rzymu - zaproponowała Dorota. Karol wybrał na klawiaturze komputera datę 15 marca 44 r. p.n.e. Po chwili wylądowali w Wiecznym Mieście. Spacerowali po zatłoczonych zaułkach, obserwując mieszkańców. Dorotę zainteresowały różnorodne rozrywki, którym oddawali się Rzymianie.

Zadanie 13. (0 – 1)

Wybierz trzy formy spędzania wolnego czasu w starożytnym Rzymie.

- A. spektakl teatralny B. turniej rycerski C. pobyt w termach
D. regaty morskie E. koncert fortepianowy F. walki gladiatorów

Dorota i Karol przechodzili obok rzeźby wilczycy, Koloseum, akweduktu i innych wspaniałych budowli starożytnego Rzymu. Dziewczyna usiłowała przypomnieć sobie obecny wygląd miasta z górującą nad nim Bazyliką św. Piotra.

ŹRÓDŁO G

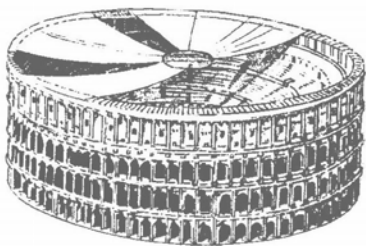
Wilczyca - symbol Rzymu

Bazylika św. Piotra

Łuk triumfalny

Koloseum

Akwedukt - wodociąg rzymski

Przewodniki „Wiedzy i Życia” - Rzym, Warszawa 1993.

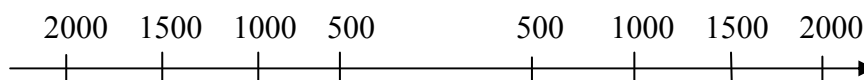
Zadanie 14. (0 – 5)

Wykorzystując powyższe ilustracje i własną wiedzę o zabytkach Rzymu, zredaguj tekst do przewodnika turystycznego zachęcający do zwiedzenia Wiecznego Miasta.

Karol zaczął zastanawiać się, jaką datę wystukał na komputerze: 44 r. p.n.e. czy 44 r. n.e. Wątpliwości Karola przerwała Dorota. - Widzę Kasjusza i Brutusa na schodach Senatu. Za chwilę będzie tu bardzo gorąco. W tym dniu zabito wybitnego rzymskiego wodza i dyktatora. Lepiej skończmy tę naszą podróż po starożytności. Wróćmy do domu, do naszych czasów i spróbujmy zastanowić się, co z tego, co zobaczyliśmy, przetrwało do dziś.

Zadanie 15. (0 – 1)

Zaznacz na osi czasu obie daty wymienione w powyższym tekście.

Zadanie 16. (0 – 1)

Mówiąc o wybitnym rzymskim wodzu i dyktatorze, Dorota miała na myśli

- A. Antoniusza. B. Oktawiana. C. Cezara. D. Pompejusza.

Zadanie 17. (0 – 2)

Spośród wymienionych niżej osiągnięć cywilizacyjnych wybierz te, które zawdzięczamy starożytnym i wpisz parami odpowiadające im litery do właściwych rubryk tabeli.

- A. filozofia B. budowa dróg C. tragedia D. kolczuga
 E. republika F. ballada G. demokracja H. akwedukt
 I. handel J. epeopeja K. geometria L. manufaktura
 Ł. liberalizm M. socjologia N. uprawa roli

	Osiągnięcia	
Ustrój polityczny		
Gospodarka		
Nauka		
Technika		
Literatura		

Wieczorem Dorota sięgnęła po tomik poezji Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i zaczęła czytać wiersz „Nike”.

ŹRÓDŁO H

Nike

Ty jesteś jak paryska Nike z Samotraki,
 o miłości nieuciszona.
 Choć zabita, lecz biegniesz z zapalem jednakim
 Wyciągając odcięte ramiona.

Pawlikowska-Jasnorzewska M., *Wybór poezji*, Wrocław 1967.

Zadanie 18. (0 – 1)

Prawdziwą informację na temat ogólnego sensu wiersza zawiera zdanie:

- A. Wiersz wyraża brak wiary w miłość.
- B. Wiersz opowiada o tragicznej klęsce miłości.
- C. Wiersz podkreśla wieczne dążenie do miłości.
- D. Wiersz ukazuje zwycięstwo rozumu nad uczuciem.

Zadanie 19. (0 – 1)

Z tekstu wynika, że do napisania wiersza autorka została zainspirowana przez

- A. mit o Nike.
- B. nurt filozoficzny.
- C. gatunek literacki.
- D. posąg bogini Nike.

Zadanie 20. (0 – 1)

Prawdziwą informację dotyczącą budowy wiersza M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej *Nike* zawiera zdanie:

- A. W utworze nie ma uosobienia.
- B. Wiersz ma charakter apostrofy.
- C. W pierwszym wersie dominuje metafora.
- D. Epitety występują tylko w pierwszym i drugim wersie.

Zadanie 21. (0 – 2)

Wypisz z wiersza *Nike* porównanie i wyjaśnij, w jakim celu zostało zastosowane.

Porównanie:

Cel zastosowania:

ŹRÓDŁO I

Poetka, samobójczyni,
Loki rozwiawszy fiołkowe,
Nad wodą stoi ...
„Safo, co chcesz uczynić?”
- „Chcę morze zarzucić na głowę,
By nikt nie dojrzał łez moich...”

Pawlikowska-Jasnorzewska M., *Wybór poezji*, Wrocław 1967.

Zadanie 22. (0 - 1)

Safona wypowiada się

- A. w pierwszym wersie utworu.
- B. w pytaniu retorycznym.
- C. w ostatnich dwóch wersach.
- D. w całym utworze.

Zadanie 23. (0 - 1)

Fragmenc wiersza: „Chcę morze zarzucić na głowę” jest

- A. epitetem podkreślającym rozpacz bohaterki.
- B. ożywieniem oddającym agresywność morza.
- C. metaforą morza jako obojętneho elementu przyrody.
- D. metaforą rozpaczu wywołującej pragnienie śmierci.

Zadanie 24. (0 - 1)

Postacie ukazane w obu wierszach

- A. poddają się rozpaczu.
- B. walczą z przeciwnościami losu.
- C. prezentują skrajnie odmienne postawy.
- D. dają wyraz swojemu smutkowi.

Zadanie 25. (0 - 17)

Rozwiń w 15 – 20 zdaniach podany poniżej temat.

W którym ze światów, starożytnym czy współczesnym, wolałbyś żyć? Uzasadnij swój wybór, wykorzystując znane Ci lektury, wiedzę historyczną i życiowe doświadczenie.
